

(ข)

หน้า

- ๒ รับรองรายงานการประชุม ๒๔๙
— ครั้งที่ ๑/๒๕๒๔ (วิสามัญสมัยที่สอง)
วันศุกร์ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๔

๓. เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ๒๕๐
— พิจารณาลงมติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช . . . . (ในวาระที่ ๓)

ครั้งที่ ๘/๒๕๒๕

วันศุกร์ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๕

- ๑ รับรองรายงานการประชุม ๓๒๙
— ครั้งที่ ๒/๒๕๒๕ (วิสามัญสมัยที่สอง)
วันศุกร์ที่ ๘ มกราคม ๒๕๒๕

๒. เรื่องที่ค้างพิจารณา

- ๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและ ๓๓๐
สหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ . .) พ.ศ. . . . .

- ๒.๒ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ๓๗๒
(ฉบับที่ . .) พ.ศ. . . . . (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)

- ๒.๓ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม ๓๘๖
พุทธศักราช . . . . (หม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช
กับคณะเป็นผู้เสนอ)

ครั้งที่ ๙/๒๕๒๕

วันศุกร์ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๕

๑. เรื่องแจ้งที่ประชุม ๔๓๕
— คณะรัฐมนตรีได้รับข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

งานรายงานการประชุม
กองการประชุม
สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
(ค)

หน้า

๒. รับรองรายงานการประชุม ๔๓๕
- ครั้งที่ ๓/๒๕๒๕ (วิสามัญสมัยที่สอง)
วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๒๕
  - ครั้งที่ ๔/๒๕๒๕ (วิสามัญสมัยที่สอง)
วันศุกร์ที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๒๕
๓. เรื่องที่ค้างพิจารณา
- ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม
พุทธศักราช ๔๓๖

ครั้งที่ ๑๐/๒๕๒๕

วันศุกร์ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๕

๑. เรื่องแจ้งที่ประชุม
- ประธานรัฐสภา ขอเชิญประชุมใหญ่สหภาพรัฐสภา
ทั้ง ๓ หน่วย หลังเลิกประชุม ๔๖๗
๒. เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร
(ฉบับที่ . .) พ.ศ. ๔๖๗
๓. เรื่องที่ค้างพิจารณา
- ญัตติขอให้ตีความรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ (๖)
(นายธีระพันธ์ เพ็ชรสุวรรณ เป็นผู้เสนอ) ๔๗๗

ครั้งที่ ๑๑/๒๕๒๕

วันศุกร์ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๕

๑. รับรองรายงานการประชุม
- ครั้งที่ ๑/๒๕๒๕ (สมัยสามัญ) วันศุกร์ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ๔๘๗

รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

ครั้งที่ ๙/๒๕๒๕ (สมัยสามัญ)

วันศุกร์ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๒๕

ณ ห้องประชุมรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๔๒ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกที่มาประชุมที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม ๔๖๖ คน

ประธานรัฐสภา : บัดนี้มีสมาชิกมาประชุมครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอเรียน
เปิดประชุมครับ

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

ด้วยเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งว่า ตามที่ได้ส่งข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการนั้น ทางคณะรัฐมนตรีได้รับทราบ และแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการแล้ว จึงขอเรียนให้ที่ประชุม
ทราบ

(ที่ประชุมรับทราบ)

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุมร่วมของรัฐสภา ครั้งที่ ๓/๒๕๒๕ (วิสามัญ สมัยที่สอง) วันศุกร์ที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๒๕ และครั้งที่ ๔/๒๕๒๕ (วิสามัญ สมัยที่สอง) วันศุกร์ที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๒๕ ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้วางไว้เพื่อให้ท่านสมาชิกตรวจดูตั้งแต่วันพฤหัสบดีที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๒๕ แล้ว จะมีท่านสมาชิกในที่นี้ขอแก้ไขเพิ่มเติมอะไรไหมครับ

(ไม่มีสมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติม)

ประธานรัฐสภา : ถ้าไม่มีสมาชิกในที่ประชุมนี้ขอแก้ไขเพิ่มเติมก็ถือว่าท่าน
สมาชิกได้รับรองรายงานการประชุม ๒ ครั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ยังไม่มีครับ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องที่ค้างพิจารณา คือพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช . . . ซึ่งหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช กับคณะเป็นผู้เสนอ เรื่องนี้ได้ค้างมาจากการประชุมคราวก่อน มีท่านผู้ใดจะขออภิปรายเพิ่มเติมไหมครับในเรื่องนี้ มีท่านสมาชิกท่านใดจะขออภิปรายบ้างครับ

นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ศรีสะเกษ) : ท่านประธานครับ

ประธานรัฐสภา : เชิญครับ เดี่ยว ๆ ขอโทษ คุณปิยะณัฐว่าอย่างไรครับ

นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ศรีสะเกษ) : กระทบไม่ว่าอย่างไรหะครับ แต่กระทบจะขออภิปรายครับ

ประธานรัฐสภา : เดี่ยว ๆ ขอคุณเหรียญก่อนนะครับ เดี่ยวคุณปิยะณัฐต่อ

พลเอก เหรียญ ดัชฎบวรจง สมาชิกวุฒิสภา : ท่านประธานสภาที่เคารพ เรื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่กำลังพิจารณาอยู่นี้ กระทบเห็นว่าได้มีการพิจารณากันเป็นการพอสมควรแล้ว กระทบขอเสนอเป็นญัตติให้ปิดการอภิปราย ขอผู้รับรอง

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

ประธานรัฐสภา : เอาคุณสมานว่าอย่างไร

นายสมาน ชมภูเทพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ลำพูน) : ท่านผู้เป็นประธานที่เคารพครับ ด้วยความเคารพท่านวุฒิสมาชิกผู้ทรงเกียรติที่ท่านเสนอปิดการอภิปราย ซึ่งผมคิดว่าเรื่องนี้น่าจะเป็นการพูดเพราะเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่ควรจะต้องพูดกันอย่างละเอียดอ่อน ท่านไม่น่าจะรวบรัด ผมคิดว่าในขั้นต้นเราไม่ต้องการจะโหวตนะครับ ขอให้ท่านถอนก่อน ให้เปิดให้ทางสภาเราพูดกันอย่างกว้างขวางก่อนซิครับ ผมใคร่เสนอให้ท่านบอกว่า ขอให้ท่านถอนก่อนครับ

ประธานรัฐสภา : คุณสมานขอเปิดอภิปราย แล้วคุณปิยะณัฐจะพูดอะไรอีกครับ

นายปิยะฉัตร วัชรภรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ศรีสะเกษ) : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมว่าเรามาพิจารณากันด้วยไมตรีจิตไม่ดีกว่าหรือครับ กระผมได้รับความกรุณาจากท่านประธานตลอดมา ถ้าท่านประธานจะกรุณาให้ความเมตตาแก่กระผม ขอร้องท่านสมาชิกผู้เสนอปิดอภิปรายว่า เราจะมาปิดกันตั้งแต่ยังไม่เปิดอภิปรายกันเลยนี้รู้สึกมันกระไรอยู่นะครับ กระผมขอความกรุณาเถอะครับ เพราะว่าถ้าเราไม่พูดไม่จากันเลยนะครับ มันก็ตั้งหลักกันไม่ทันครับท่านประธานครับ

ประธานรัฐสภา : เอา ๆ เดี่ยวคุณสมัครว่าอย่างไรครับ

นายสมัคร สุนทรเวช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม สมัคร สุนทรเวช ประชากรไทย กรุงเทพมหานคร กระผมอยากทราบเรียนท่านประธานนะครับว่า กระผมไม่ทราบว่าเดี๋ยวนี้บ้านเมืองเราเป็นอะไร รัฐบาลเป็นอะไร วุฒิสมาชิกเป็นอะไร เวลานี้ประชุมสภานัดสำคัญจะอภิปรายแก้ไขรัฐธรรมนูญ ท่านนายก ฯ ก็ไม่ยอมมาสภา และท่านไม่มา ๓ วันติด ๆ กันเมืองวัดที่แล้วนะครับ วันนั้นก็ไม่มีอีก แปลว่าท่านไม่สนใจว่าสภากันอย่างไรหรอก โยนลูกมาสภาก็บอกเรื่องของสภา อะไรที่เสร็จจากคณะรัฐมนตรีเป็นเรื่องของสภา ไม่ต้องมารู้ มีคนบอกว่าท่านชู้ระมาก กระผมก็บอกว่า ครับ คงจะมาก ถ้าหากไปงานเปิดพรรคประชาธิปัตย์เป็นงานสำคัญละก็นั้นแหละครับมีชู้ระ ไปงานเปิดพรรคไปได้นะครับ แต่มาฟังความสภาท่านมาไม่ได้ เมื่อวันศุกร์ที่แล้วนะครับท่านประธานไม่เห็น เรามีการประชุมอภิปรายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสำคัญของบ้านเมือง สมาชิกที่มาจากกาเลือกตั้งจำนวน ๒๗๑ คน ยื่นมาถูกต้องตามข้อบังคับ ขอแก้ไข ๒๙ แห่งเป็นเรื่องใหญ่โตมากครับ เป็นเรื่องกระทบกระเทือนฐานะของวุฒิสมาชิก ใช่ เป็นเรื่องปรับปรุงให้บ้านเมืองเจริญก้าวหน้าในทางการปกครองก็ใช้อีก ปรากฏว่าพูดกันเมื่อวันศุกร์ที่แล้วนี่นะครับ พูดกันได้ ๓ ๔ คนแล้วจะเห็นได้ว่าท่านวุฒิสมาชิกลุกขึ้นพูด ๒ คน จะพูดดีหรือไม่ดี กระผมไม่วิจารณ์หรอกครับ เพราะเป็นสิทธิ์ที่จะออกความเห็น กระผมขอยืนยันได้ครับว่า ท่านวุฒิสมาชิกที่ท่านลุกขึ้นมาพอเปิดรายการก็ขอเสนอปิดอภิปรายแล้ว ท่านเป็นนายพลเอกแห่งกองทัพไทย ท่านไม่อายหรือท่านประพศุติอย่างเมื่อกี้ครับ ไม่อายคนรุ่นลูกขนาดกระผมหรือครับที่เล่นการ

เมืองอยู่ด้วยกันในสภาเดียวกัน เราต่างคนต่างก็มีสติปัญญา มีความคิด แล้วก็มีสมาชิกสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๗๑ คน ขอเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ พูดกันได้ ๔-๕ คน เปิดมาคราวนี้จะอภิปรายต่อ ปราบกฏว่าท่านอภิปรายเสร็จแล้วท่านเสนอ ปิดเลย กระผมเรียนตรง ๆ นะครับว่า กระผมเองไม่ทราบว่าการเมืองเรากำลังนี้มันแน่ใจไปอย่างไรกัน ผู้คนในบ้านเมืองที่หวังเป็นที่พึ่งพาอาศัยได้ที่หวังเป็นที่เคารพนับถือได้ก็ แสดงความคิดเห็นให้กระผมเสื่อมศรัทธา เสื่อมความนับถือลงไปทุกวัน ขอเรียน ท่านประธานนะครับว่า กระผมต้องพูดวันนี้ อะไรมันจะเกิดขึ้นกระผมไม่แคร์แล้วเวลานี้ บ้านเมืองจะฉิบหายวายเป็นอันไปอย่างไรกระผมไม่เดือดร้อน จะปฏิวัติกันปายวันนี้กระผม ก็ไม่ว่า ถ้าลองผู้ใหญ่ในบ้านเมืองที่ควรจะเป็นหลักได้กลายเป็นไม้หลักปักชัควายปักชัควาย อย่างนี้แล้ว กระผมหมดศรัทธา กระผมขอบคุณที่ให้กระผมพูด

ประธานรัฐสภา : เดี่ยวขอให้ผมกราบเรียนให้ที่ประชุมทราบก่อน เวลานี้ คุณเหรียญขอเสนอปิดอภิปราย แล้วคุณสมานขอเสนอเปิดอภิปรายนะครับ และมีท่าน สมาชิกบางท่านขอรับรองว่าคุณเหรียญจะถอนหรือไม่ถอนก็แล้วแต่ใจนะครับ

พลเอก เหรียญ ดัชฎบรจง สมาชิกวุฒิสภา : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมได้ฟังคำชี้แจงของท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้มีเกียรติแล้ว กระผมเข้าใจดี แต่ ว่าเรื่องนี้เราได้พูดกันมาแล้ว แม้แต่ครั้งก่อนนั้นกระผมก็ได้ชี้แจงแล้ว และกระผมได้ ทราบว่าเรื่องนี้ ได้มีการอภิปรายกันมามากแล้วในสภาผู้แทนราษฎรเป็นเวลานาน ซึ่งพวก เราในสมาชิกวุฒิสภาก็ได้ติดตามอยู่ทุกระยะ ที่ท่านกล่าวหาว่ากระผมเป็นไม้หลักปักชัควาย นั้น กระผมขอประทานกราบเรียนผ่านท่านประธานรัฐสภาไปยังท่านผู้มีเกียรติว่า กระผม ไม่เป็นอย่างนั้น และเพื่อประโยชน์ในการที่ท่านจะอภิปรายกันต่อไป กระผมเองก็ยินดีที่ จะถอนข้อเสนอนั้นให้ ตามที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้ขอรับรอง ขอขอบคุณครับ

ประธานรัฐสภา : คุณเหรียญยินดีถอนแล้วนะครับ เชิญคุณปิยะพันธุ์

นายปิยะพันธุ์ วัชรภรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ศรีสะเกษ) : ท่านประธาน ที่เคารพ กระผม ปิยะพันธุ์ วัชรภรณ์ มาจากราชภัฏจังหวัดศรีสะเกษ วันนี้วันศุกร์ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๒๕ อาจจะมีความหมายในด้านประวัติศาสตร์ทางการเมืองอีกวันหนึ่ง กระผม

กราบเรียนท่านประธานนะครับว่า วันนี้วันศุกร์ช็อกก็เป็นมงคล วันที่ ๕ เลขก็ดี เพราะฉะนั้นกระผมหวังว่าสิ่งที่รัฐสภาแห่งนี้จะได้ปฏิบัติหน้าที่ในการจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของระบอบประชาธิปไตยนั้น เราน่าจะได้รับความสำเร็จตามที่พึงมีพึงหวัง ท่านประธานที่เคารพ กระผมมีความเชื่อมั่นว่าการแสดงความคิดเห็นในระบอบประชาธิปไตยนั้น อาจจะมีการขัดแย้งกัน แต่เราก็จะต้องพูดจากันด้วยเหตุด้วยผล การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในวาระนี้อาจจะมีสมาชิกสภาบางท่านเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องไม่สมควร แต่กระผมใคร่กราบเรียนว่า สำหรับกระผมเองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งผ่านการเลือกตั้งจากประชาชนนั้น เห็นว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับที่เรากำลังพิจารณานี้มีความหมาย และมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการที่จะพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้เจริญก้าวหน้างอกงามไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเราทุกคนต่างได้อาสาจากประชาชนมาจริงหรือไม่ ก่อนอื่นที่เดียวกระผมเห็นจะต้องปรารภกับท่านประธานว่า รัฐบาลเอง ซึ่งเป็นองค์กรส่วนใหญ่ในการที่จะสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในบ้านเมือง สามารถที่จะดำเนินการในการที่ให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ว่าประชาธิปไตยนั้นคืออะไร และผลประโยชน์ของประชาชนคืออะไร ให้เขามีความสนใจกิจกรรมทางการเมือง แต่ท่านประธานครับ ลองเปรียบเทียบกันดูซิครับว่า ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาเมื่อครั้งที่แล้วเป็นการพิจารณาในหลักการเกี่ยวกับเรื่องวิธีการเลือกตั้ง รัฐบาลดำเนินการให้มีการถ่ายทอดให้ประชาชนได้มีโอกาสฟังการพิจารณาของรัฐสภา แต่วาระอย่างนี้วาระที่รัฐสภาจะต้องพิจารณาเงื่อนไขในการที่จะเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยให้ถูกต้อง ซึ่งมีมากมายหลายประการด้วยกัน รัฐบาลไม่มีความสนใจใยดีในการที่จะเผยแพร่การทำงานของรัฐสภาให้ประชาชนได้รับรู้กันโดยทั่วบ้านทั่วเมือง นี่เป็นการแสดงให้เห็นว่าแท้จริงนั้น รัฐบาลไม่ได้มีความคิดในการที่จะสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งกระผมจำเป็นจะต้องขอตำหนิไว้ ณ ที่นี้

ในประการต่อไป กระผมใคร่จะขอัญเชิญข้อความหน้าอนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งประดิษฐานอยู่หน้าตึกรัฐสภาแห่งนี้ ที่จารึกเอาไว้ว่า “ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไปแต่

ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใดโดยเฉพาะเพื่อใช้อำนาจนั้นโดย
 สิทธิขาดและโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาชน” กระผมคิดว่าข้อความอย่างนี้ใน
 ฐานะซึ่งเราทั้งหลายเป็นผู้แทนปวงชนตามรัฐธรรมนูญ น่าจะตระหนักให้ดีกว่าสิทธิของ
 ประชาชนในการที่จะมีส่วนร่วมรับรู้ในการมาร่วมปกครองบ้านเมืองนั้นมีความหมายและมีความ
 สำคัญอย่างไร เพื่อประกอบการพิจารณาร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับที่เรากำลัง
 พิจารณาอยู่นี้ ท่านประธานครับ กระผมใคร่จะขอประทานกราบเรียนนะครับว่า
 รัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ปัจจุบันนี้ คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 ๒๕๒๑ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถึงแม้ว่าจะจะเป็นบทกฎหมายสูงสุดของประเทศก็ตาม เป็นเงื่อนไข
 สำคัญในการที่จะจัดรูปแบบการปกครองของบ้านเมืองก็ตาม แต่กระผมมีความรู้สึก
 ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ร่างขึ้นมาจากกลุ่มบุคคลหนึ่ง โดยที่ไม่ได้ผ่านการรับรู้รับทราบหรือ
 ผ่านการยินยอมของประชาชนมาตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตย แน่แน่นอนที่สุดเมื่อ
 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ผ่านการร่างผ่านการพิจารณาจากกลุ่มบุคคลซึ่งพยายามจะอุปโลกน์ว่า
 นั่นคือตัวแทนของประชาชนก็ตาม แต่แท้ที่จริงแล้วเราต้องคำนึงถึงข้อความแห่งความเป็น
 จริงว่า รัฐธรรมนูญฉบับนั้นไม่ได้ผ่านจากบุคคลที่ได้รับความยินยอมและได้รับมอบหมาย
 จากประชาชนมา บัดนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน ซึ่งเราได้
 รู้ข้อบกพร่องต่างๆ และเห็นว่า วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนั้นนั้น
 ค่อนข้างที่จะไม่ถูกต้องและไม่เอื้ออำนวยในการที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสมา
 ร่วมรับรู้ รับผิดชอบในการที่จะปกครองประเทศ ในฐานะคนที่ผ่านการเลือกตั้งมาจาก
 ประชาชนอย่างพวกกระผมทั้งหลาย จึงมีความรับผิดชอบในการที่เราจะต้องพิจารณาแก้ไข
 ปรับปรุงรัฐธรรมนูญกัน ขอเรียนนะครับว่า ถึงแม้ว่าจะมีการแก้ไขในหลายรูปแบบ
 หลายประการ แต่ขอเรียนว่า ไม่ได้เป็นการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ เพราะเหตุว่า
 รัฐธรรมนูญ ฉบับนี้เราเห็นว่ามันมีการพิจารณาที่ไม่ถูกต้อง เราก็มาเริ่มต้นกัน แล้ว
 ไม่ใช่เป็นความคิดของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นความคิดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง
 สภาให้ความเห็นชอบร่วมกัน กระผมใคร่จะขอเริ่มต้นว่า ก่อนที่จะมีการร่างรัฐธรรมนูญ
 ฉบับนี้ ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕ ท่านด้วยกัน คือคุณสนธิ ลิ้ม สมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ พันตำรวจโท ยุทธนา พรสวรรค์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 จังหวัดอุบลราชธานี คุณวานิช พานิชเกรียงไกร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนคร-
 นายก คุณชวลิต วิเศษสิทธิกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอ่างทองและตัวกระผม
 ได้เสนอญัตติต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอให้พิจารณาศึกษาข้อแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นเรื่อง
 ที่เรานำเอาความคิดของเราขึ้นมาเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรซึ่งผ่านการเลือกตั้งจากประชาชน
 โดยแท้จริงมาพิจารณากัน เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาญัตติของสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎร ๕ ท่านดังกล่าวแล้วได้ตกลงให้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นพิจารณาศึกษาข้อ
 แก้ไขรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๓ แล้วคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทน
 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากประชาชนก็ได้ไปพิจารณากันโดยละเอียดถี่ถ้วนรอบ
 คอบ ขอเรียนนะครับว่า ตามรายงานของคณะกรรมการวิสามัญดังกล่าว ได้รายงานเอา
 ไว้ว่า การศึกษาข้อแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นภาระที่หนักอึ้งยิ่ง ที่คณะกรรมการได้รับ
 มอบหมายจากสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งคณะกรรมการได้พยายามดำเนินการศึกษาอย่าง
 ละเอียดรอบคอบที่สุด โดยคณะกรรมการได้กำหนดเค้าโครงและหลักเกณฑ์ในการ
 ศึกษาไว้เพื่อแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการกล่าวคือ ในการศึกษาของคณะ
 กรรมการได้คำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ หลายประการ อาทิเช่น สภาพทางสังคม
 สภาพทางเศรษฐกิจ ของประเทศ เสถียรภาพทางการเมือง ความมั่นคงของชาติ ความ
 เป็นประชาธิปไตยอันเหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมือง และความน่าจะเป็นไปได้ใน
 ปัจจุบัน ตลอดจนคำนึงถึงความเห็นของประชาชน โดยเฉพาะความคิดเห็นของกลุ่ม
 พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันทางการเมืองของไทยดำเนิน
 ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังประโยชน์ให้เกิดแก่ประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ
 นั่นคือหัวใจในการที่คณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินแนวทางเพื่อพิจารณา
 แก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และได้รับความยินยอมเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด
 สภาผู้แทนราษฎรจึงได้มอบหมายแต่งตั้งให้คณะกรรมการวิสามัญชุดเดิมไปยกร่างข้อแก้ไข
 รัฐธรรมนูญขึ้นมา แล้วร่วมกันเสนอมาเป็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับเพิ่มเติมที่เรา
 กำลังพิจารณาอยู่นี้ เพราะฉะนั้นดังที่กระผมได้กราบเรียนแล้วแสดงให้เห็นว่าการแก้ไข
 รัฐธรรมนูญตามร่างฉบับนี้นั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากใครคนใดคนหนึ่ง แต่เกิดขึ้นจากความ

พร้อมเพรียงสมานฉันท์ของคนที่ผ่านมาการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรงมาแล้วทุกคน เพราะฉะนั้น การแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับที่เรากำลังพิจารณาอยู่นี้ได้มุ่งประเด็นถึงเหตุผล องค์ประกอบสำคัญหลายอย่างหลายประการ ในการที่จะพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้ ดำเนินการไปอย่างถูกต้อง ท่านประธานที่เคารพ กระทบมีความเชื่อมั่นว่าประชาธิปไตย ในอุดมการณ์นั้นสูงส่งยิ่งกว่านี้ และน่าที่จะมีบทบาทสำคัญต่ออะไรจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมอีกมาก มายากายกองยิ่งกว่านี้ แต่เราได้คำนึงถึงสถาบันทางการเมืองในปัจจุบันนี้ และองค์กร ประกอบอีกหลายอย่างที่เราเข้ามาแทรกแซงกิจกรรมของรัฐสภาไว้ เราได้พยายามที่จะคำนึง ถึงสภาพความเป็นจริง เพราะฉะนั้นการแก้ไขรัฐธรรมนูญตามร่างฉบับนี้นั้น ได้คำนึงถึง ความเป็นจริงและความน่าจะเป็นไปได้และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ เฉพาะฉะนั้นไม่มีเหตุผลอะไรเลยครับ ที่สมาชิกทั้งหลายจะไม่ช่วยกันพิจารณาว่าความ ตั้งใจและเจตนารมณ์อันดีของสมาชิกซึ่งผ่านการเลือกตั้งจากประชาชนมาในการที่จะต่อสู้ และดำเนินการแนวทางในวิถีทางระบอบประชาธิปไตยให้ดีขึ้นนั้น น่าจะเป็นประโยชน์ กับบ้านเมืองยิ่งกว่าการที่จะไม่รับหลักการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กระทบขอกราบเรียน สรุปลักษณ์ใหญ่ๆ ตามร่างทั้งหมดนี้ เป็นการแก้ไขหมวดที่ ๓ ของรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ซึ่งเป็นการให้หลักประกันในด้านสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนเพื่อเปิดโอกาสให้พิสูจน์ความผิดความถูกในคดีอาญาได้อย่างเหมาะสม และให้ ความเป็นธรรมกับประชาชนโดยทัดเทียมกัน

ในหมวด ๖ เกี่ยวกับรัฐสภานั้น ได้เน้นความสำคัญของสมาชิกที่ผ่านการเลือก ตั้งจากประชาชนมาโดยตรง จริงอยู่เราได้คำนึงถึงว่า สมาชิกวุฒิสภานั้นยังมีประโยชน์ต่อ บ้านเมือง แต่ถ้าหากใครลองไปพิจารณาถึงความตั้งใจของคณะราษฎร ที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นรูปแบบที่เรียกกันว่าประชาธิปไตยนั้น แท้ที่จริงวัตถุประสงค์ดั้งเดิมนั้นได้กำหนดเอาไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ ใ่ว่างชัดเจนนะครับว่า ระยะเวลาที่จะให้มีสมาชิกซึ่งผ่านการเลือกตั้งจากประชาชนนั้น มีอยู่เป็นระยะๆ แล้วก็สมาชิก ซึ่งได้รับการแต่งตั้งมาจากบุคคลบางกลุ่มนั้น ก็ให้มีเพียงชั่วคราวระยะเวลา ได้กำหนดเอาไว้

เป็น ๓ สมัยด้วยกัน สมัยที่ ๑ ให้มีการแต่งตั้งสมาชิก โดยถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชน แล้วสมัยที่ ๒ ให้มีการเลือกตั้งร่วมกันกับสมาชิกแต่งตั้งฝ่ายละเท่าๆ กัน ในสมัยที่ ๓ ได้บัญญัติเอาไว้ชัดเจนครั้นว่า เมื่อราษฎรทั่วอาณาเขตได้สอบไล่วิชาประถมศึกษาได้เป็นจำนวนเกินกว่าครึ่งและอย่างช้าไม่เกิน ๑๐ ปีนับจากวันใช้รัฐธรรมนูญนั้น คือตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมา สมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นผู้ที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้นเองทั้งสิ้น สมาชิกที่มาจากแต่งตั้งจะไม่มี นี่คือเจตนารมณ์เบื้องต้นในการที่จะมีการเปลี่ยนแปลง และก็จะให้ความสำคัญของรูปแบบประชาธิปไตยที่แท้จริงว่า สมาชิกในรัฐสภาแห่งนี้จะต้องเป็นสมาชิกที่ผ่านการเลือกตั้งจากประชาชนมาโดยตรง สมาชิกซึ่งมาจากการแต่งตั้งนั้นจะไม่มีอยู่ หัวใจสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้บัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับต่อๆ มา แต่ในระยะหลังๆ เรากลับให้ความสำคัญกับสมาชิกซึ่งมาจากการแต่งตั้งเสียจนถือว่านั่นคือหลักการสำคัญในรัฐธรรมนูญ แม้กระทั่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ร่วมกันเสนอร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญมา เราก็ยังเคารพและให้ความสำคัญของสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งผิดกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้ที่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี ๒๔๗๕ โดยตรงเท่านั้น ในเมื่อเป็นอย่างนี้เราได้คำนึงถึงความเป็นจริง เราจึงได้ลดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาลงไป ลดอำนาจลงไป แต่ไม่ได้หมายความว่า จะตัดกันจนหมดจนสิ้น เพราะฉะนั้นการที่เราได้ขอแก้ไขนั้นก็เป็นการแก้ไขเพื่อจะเน้นให้ความสำคัญของสมาชิกวุฒิสภาที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ว่า น่าจะผ่านการรับรองจากประชาชนมาเสียก่อน

ในหมวดที่ ๗ เกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี ได้เน้นให้เห็นความสำคัญของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศในการที่จะมีส่วนตัดสินใจเลือกตัวผู้บริหารโดยตรง เวลานี้เอาใครก็ไม่รู้ครั้นมาเป็นผู้บริหาร ซึ่งถ้าหากว่าไปถามประชาชนโดยตรงเขาจะยอมรับหรือไม่ กระผมก็ไม่แน่ใจเหมือนกัน นอกจากนี้ในร่างแก้ไขนี้ยังได้ต้องการจะยืนยันความบริสุทธิ์ของคณะรัฐมนตรี โดยการมีบทบัญญัติให้มีการแสดงสินทรัพย์และหนี้สินส่วนตัวต่อประธานรัฐสภา เป็นการแสดงความบริสุทธิ์เบื้องต้นในการที่จะไปทำงานรับใช้ประชาชนส่วนรวม อีกประการหนึ่ง ในหมวด ๗ นี้ได้กำหนดวิธีการเกี่ยวกับการประกาศอัยการศึกไว้ การประกาศกฎอัยการศึกนั้นเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของราษฎร ควรให้อำนาจฝ่าย

บริหารใช้ระยะเวลาเพียงช่วงหนึ่งคือประมาณ ๓๐ วัน ก็เป็นเวลาพอสมควรแล้วในการที่จะไปจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของประชาชน ถ้าหากเกินกว่านั้นเราก็คงยินยอมที่จะให้มีการประกาศกฎอัยการศึกได้ แต่น่าที่จะให้รัฐสภาเป็นผู้ให้การอนุมัติและเป็นผู้ที่จะรับรู้ถึงเหตุผลและความจำเป็นในการที่จะมีการประกาศกฎอัยการศึก

ในหมวด ๘ เกี่ยวกับศาล ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งศาลต่าง ๆ เพื่อให้มีการพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความยุติธรรมรวดเร็วสอดคล้องกับสภาพของสังคมปัจจุบัน

หมวด ๙ การปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดวิธีการที่จะให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองท้องถิ่นของตนโดยให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นและสภาท้องถิ่น หลักการกว้าง ๆ เหล่านี้เป็นหลักการที่เราเสนอขึ้นมา และมีได้หมายความว่าหลักการที่เราเสนอมานี้จะไม่สามารถมีการแก้ไขได้ ก็ได้กำหนดเอาไว้ว่า หลักการคือการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ท่านสมาชิกผู้ใดเห็นว่าอันไหนยังบกพร่องไม่เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของบ้านเมืองในลักษณะปัจจุบันนี้ ก็สามารถที่จะแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมได้เป็นหลักการที่กว้างขวางยิ่งกว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านการพิจารณาเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้ง เสียด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าในขั้นต้นนี้ถ้าหากเรามีความจริงใจ และมีความบริสุทธิ์ใจในการที่จะมาทำงานรับใช้ประชาชน ไม่คำนึงว่าอำนาจของเรานี้คืออำนาจที่เหนือประชาชน เราต้องเคารพว่าสิทธิของประชาชนนั้นมีความหมายและมีความสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตย กระผมหวังใจว่าสมาชิกสภาทั้งหลายซึ่งถือว่าเป็นผู้แทนปวงชนจะต้องพยายามเอาหัวใจของประชาชนเข้ามาสู่หัวใจของตนเอง แล้วพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่าจะจะเป็นประโยชน์กับบ้านกับเมืองจริงหรือไม่ กระผมคิดว่าสิ่งที่เราทำวันนี้จะได้อารักเป็นประวัติศาสตร์ทางการเมืองสืบต่อไปในเบื้องหน้าว่า ใครมีความจริงใจต่อระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงยิ่งกว่ากัน ขอขอบคุณ

นายบุญเกิด นาคดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สุรินทร์) : ท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ กระผม นายบุญเกิด นาคดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดสุรินทร์ พรรคประชาราชบุรี วันนี้เรามาพิจารณาการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญในขั้นรับหลักการ

ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอขอแก้ไข ท่านประธานที่เคารพครับ ในการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นโดยมาตรา ๑๙๔ นี้ละครับ มีขั้นตอนในการทำนั้น ๑, ๒, ๓ นั้นเป็นการยากลำบากในการพิจารณานั้นเองเราก็พิจารณาร่วมกัน เราถือว่าพิจารณาในการประชุมรัฐสภา จริงอยู่ที่ท่านวุฒิสมาชิกก็ดี ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนก็ดี โดยกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ นั้นก็ถือว่าถึงแม้ว่าเราจะมาจากที่แตกต่างกัน แต่เราเองนั้นได้มีกฎหมายรับรองว่าเราเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยทุกคน ในวันนี้ท่านวุฒิสมาชิกก็ดี ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ดี ก็ขอให้ท่านได้เอาตำแหน่งหน้าที่ของท่านนั้นไว้นอกสภา ขอให้ท่านได้เอาฐานะต่างๆ นั้นไว้นอกสภา แล้วมาพูดสวมหัวใจว่าเราขึ้นมาทำหน้าที่แทนปวงชนชาวไทยในวันนี้ กระผมเองในฐานะที่เป็นผู้แทนราษฎรได้เฝ้าติดตามการเมืองไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็น การปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยร่วม ๕๐ ปีนี้ ระบอบประชาธิปไตยที่ล้มลุกคลุกคลานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อำนาจในการบริหารชาติบ้านเมืองนั้น มักจะตกไปอยู่กับบุคคลคณะหนึ่งซึ่งมีอำนาจอาวุธอยู่ในมือ กระผมเองขอพิจารณาตัวเองว่าจะจะเป็นรัฐบาลได้ก็แล้วแต่ที่ชนมากุมบังเหียนบริหารประเทศก็ขอให้ปกครองไพร่ฟ้าประชาชนให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขเท่านั้นเป็นพอใจ กฎหมายรัฐธรรมนูญเราถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดในการบริหารประเทศ แนวคิดเห็นตามระบอบประชาธิปไตยของท่านวุฒิสมาชิกก็ดี ของท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ดี ย่อมมีความคิดเห็นแตกต่างกันไป ระบอบประชาธิปไตยได้เกิดขึ้นในเมืองไทยนั้น จริงอยู่ ถึงแม้ว่าเราจะระบุไว้ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ท่านประธานครับ นี่คือประเทศไทย แต่หลักการต่างๆ แนวการต่าง ๆ นั้นนักวิชาการมักจะนำแนวคิดจากประเทศต่าง ๆ ซึ่งเขามีระบอบการปกครองประชาธิปไตยแล้วเอามาประยุกต์ปกครองประเทศไทย สหรัฐอเมริกาก็คือสหรัฐอเมริกาก็จะเป็นประเทศไทยไม่ได้ อังกฤษก็คืออังกฤษจะมาประเทศไทยไม่ได้ในช่วงระยะเวลา ๕๐ ปีที่ผ่านมากระผมกราบเรียนประธานแล้ว กระผมได้นั่งสังเกตดู กระผมจะอยู่ในสภานี้ก็ดี กระผมจะอยู่นอกสภาไม่ได้เล่นเป็นนักการเมืองเข้ามาหนึ่งที่นี้ก็ดี กระผมได้กราบเรียนต่อสภานี้แล้วว่า บ้านเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่จะพัฒนาให้รุ่งโรจน์

ไปนั้นมันอยู่ที่กลไกของระบอบประชาธิปไตย จริงอยู่ถึงแม้ว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการบริหารประเทศ กระผมขอย้อนให้ท่านประธานได้ดูว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทยนั้นมี ๑๒-๑๓ ฉบับ แต่ที่เป็นประชาธิปไตยที่สุดมากกว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับอื่นคือกฎหมายรัฐธรรมนูญปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ ก็มีการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ สภาปฏิรูปสภาไทยเป็นอย่างไรท่านประธานย่อมทราบ ท่านทราบดี ผลสุดท้ายรัฐบาลซึ่งมาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งว่าเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบที่สุดนั้นต้องล้มลง กระผมจึงขอสรุปว่าระบอบประชาธิปไตยเมืองไทยนั้นมันอยู่ที่กลไกของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งรัฐสภานี้ขาดการพัฒนา กลไกของระบอบประชาธิปไตยนั้นคือ ระบบพรรคการเมือง กลไกของระบอบประชาธิปไตยคือตัวแทนของปวงชนที่เลือกมา พรรคการเมืองนั้นได้พัฒนาจริงแล้ว ผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้แทนของปวงชนนั้นได้รับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายตามบทบัญญัติของกฎหมาย พร้อมแล้วหรือยังสิ่งต่าง ๆ ที่มันเกิดขึ้นนั่นเอง มันเป็นจุดบกพร่องของระบอบประชาธิปไตยในเมืองไทย กระผมมีบ้างอาจก้าวล่วงไปดูถูกดูหมิ่นท่านวุฒิสมาชิก กระผมเคารพท่านตัวกระผมเองนั้นกระผมถือว่ากระผมเป็นคนไทย แล้วท่านเองก็เป็นคนไทยท่านได้เฝ้ามองดูการเล่นการเมืองของผู้แทนราษฎรหลายสมัยที่ผ่านมา จุดบกพร่องต่างๆ นั้นมันมีอะไรท่านก็ได้ดำเนินการแก้ไขผลสุดท้ายแนวคิดเห็นกระผมได้เรียนแล้วว่า ในระบอบประชาธิปไตยแนวคิดเห็นนั้นจะไม่เหมือนกัน แนวความคิดเห็นของท่านวุฒิสมาชิก กระผมก็ถือว่าถูก แต่แนวความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ต้องถือว่าถูก แต่ใครจะผิดจะถูกอย่างไรนั้นมันก็อยู่ที่มติในสภา ใครจะผิดจะถูกอย่างไรนั้นมันก็อยู่ในกาลเวลาที่จะต้องพิสูจน์ว่าแนวคิดใครถูกต้องอย่างไร ท่านประธานที่เคารพครับ การเสนอแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญในวันนี้ ในบางมาตรากระผมยังไม่เห็นด้วย แต่กระผมเห็นจำเป็นจะต้องรับหลักการโดยเฉพาะในบททั่วไป หมวดที่ ๖ เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในมาตรา ๙๑ นั้น สภานี้แพ้เขาไปแล้วไม่ผ่านแล้ว แต่ว่าแนวความคิดของคณะกรรมการก็ยังจะยืนหยัดอยู่ให้สังกัดพรรคการเมือง และเลือกเป็นเรียงเบอร์ ถ้าหากว่าวันนี้วาระแรกรัฐสภานี้รับหลักการกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กระผม

เองเข้าไปรับวาระ ๒ ก็จำเป็นจะต้องขอสงวนและแปรญัติเอาไว้ กระผมกราบเรียนท่าน
ประธานคณะนี้ ขอกราบขอบพระคุณครับท่านประธานครับ

ประธานรัฐสภา : เชิญคุณสง่าครับ

พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร (เชียงใหม่) : ท่านประธานรัฐสภาที่เคารพ กระผม
พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งจังหวัดเชียงใหม่ พรรค-
ชาติประชาธิปไตย การอภิปรายของผมในวันนี้ผมอยากจะกราบเรียนว่า ผมไม่ได้อภิปราย
ในนามของพรรค ผมจะอภิปรายในฐานะเป็นผู้แทนปวงชน คือเป็นผู้แทนราษฎรทั้งหมด
ที่เรามีความคิดเห็นร่วมกันว่าควรจะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังใช้อยู่ใน
ปัจจุบันนี้ ก่อนอื่นผมอยากจะขอกราบเรียนทบทวนให้ทั้งท่านวุฒิสมาชิกและสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรได้ฟังตระหนักว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นถือว่าเป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญที่
สูงสุดของประเทศที่จะมาใช้เป็นแนวในการบริหาร บ้านเมืองให้มีความเจริญรุ่มเย็นเป็นสุข
เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นวุฒิสมาชิก หรือไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเราต่างมีภาระ-
หน้าที่ร่วมกันอย่างสำคัญ ในการที่จะวางกฎหมายแม่บทอันนี้เพื่อจะใช้ในการบริหาร
บ้านเมืองของเราให้ไปบรรลุเป้าหมายดังกล่าวแล้ว ผมอยากจะกราบเรียนว่า การที่เราจะ
อภิปรายในปัญหาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่กำลังจะกระทำอยู่นี้ขอให้ทั้ง ๒ ฝ่ายคือ ฝ่าย
วุฒิสมาชิกและสภาผู้แทนราษฎรได้โปรดตระหนักถึงภารกิจหลักอันนั้น เรามาทำงานร่วม
กัน เรามาอภิปรายกันด้วยเหตุด้วยผล เราอย่าเอาข้างเข้าถู่ เราอย่าเอาชนะคะคานกันด้วย
พลังต่าง ๆ และเมื่อเป็นดังนี้แล้ว ผมเชื่อว่าแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้จะไปด้วยความสอดคล้องต้องกันและจะบรรลุเป้าหมาย นั่นคือเราสามารถที่จะวาง
กติกากฎหมายแม่บทเพื่อบริหารประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและความรุ่มเย็นเป็นสุขของ
ราษฎร ผมอยากจะกราบเรียนขอบพระคุณบรรดาท่านวุฒิสมาชิกส่วนใหญ่ที่นั่งอยู่ ณ ที่นี้
ในนามของราษฎรประเทศไทยทั้งประเทศว่า ท่านได้มีส่วนอันสำคัญในการที่จะร่าง
รัฐธรรมนูญ ฉบับที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ให้เราสามารถใช้เป็นหลักปฏิบัติในการบริหาร
ราชการแผ่นดินมาได้ถึง ๓ ปีเศษแล้ว ซึ่งนับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีอายุยาวนานหนึ่งใน
จำนวนทุก ๆ ฉบับที่ผ่านมาแล้วถึง ๒๒ ฉบับ ความจริงสาระเนื้อหาต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญ

ฉบับนี้ผมได้อ่านโดยตลอดซึ่งมีอยู่ตั้ง ๒๐๐ กว่ามาตรา นั้น นับว่าท่านทั้งหลายได้ร่วมกันร่างด้วยความพยายาม และได้พยายามที่จะนำเอาร่างรัฐธรรมนูญฉบับเดิม ๆ มาเป็นแม่บท เป็นหลัก ผมถือว่า ๙๐ เปอร์เซ็นต์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีเนื้อหาสาระที่เป็นประชาธิปไตยและมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ในการที่จะบริหารบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่ง แต่ก็ต้องยอมรับว่าอีก ๑๐ เปอร์เซ็นต์ยังมีเนื้อหาสาระที่ยังไม่สมบูรณ์ ยังไม่เหมาะสมกับกาลเวลาของบ้านเมืองเรากำลังพัฒนาทางการเมืองไปอยู่ในขณะนี้ เพราะฉะนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งร่วมกันลงชื่อถึง ๒๗๑ ท่าน ถ้าหากว่า ๒๗๑ ท่านนี้จะยืนหยัดบนจุดยืนของเราอย่างพร้อมเพรียงกันแล้ว ไม่มีปัญหาเลยรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้จะต้องผ่านสภาอย่างแน่นอน แต่เราจะไม่เอาชนะกันในเชิงนั้น เราจะเอาชนะกันด้วยเหตุด้วยผล เราจะร่วมกันทำงานเพื่อแก้ไขแม่บทอันสำคัญนี้ให้บรรลุเป้าหมายโดยราบรื่นและปราศจากข้อขัดแย้งบาดหมางกัน รัฐธรรมนูญของประเทศไทยที่เราเฝ้ามาในระบอบ ๕๐ ปีนี้มีอยู่ถึง ๒๒ ฉบับ ทั้งนี้บรรวมทั้งธรรมนูญการปกครองซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการปฏิวัติรัฐประหาร ประมาณ ๓-๔ ฉบับด้วย ผมอยากจะชี้ให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญทุกฉบับที่เราได้ร่างกันขึ้นมาใช้เป็นแม่บทนี้ ส่วนใหญ่ก็สามารถที่จะเอื้ออำนวยให้เราบริหารราชการแผ่นดินมาจนกระทั่งถึง ๕๐ ปีในขณะนี้ แต่อย่างไรก็ดีเราจะต้องยอมรับกันอีกหลักการอันหนึ่งว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทอันนี้แม้ว่าจะมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดอย่างใดก็ตาม แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่เราจะแก้ไขได้ภายในบทบัญญัติที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ให้เราแก้ไขได้ บ้านเมืองของเราจะต้องมีการพัฒนาไปทุกแห่งทุกมุมไม่ว่าจะในแง่เศรษฐกิจ ในแง่สังคม ในแง่การเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย เราจะต้องสามารถจะแก้ไขได้ไม่ใช่ว่าจะแตะไม่ได้ เพราะฉะนั้นการที่เราจะร่วมกันเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมาในขณะนี้ เราทุกคนที่เป็นผู้แทนราษฎรได้เล็งเห็นแล้วว่าส่วนใหญ่ของรัฐธรรมนูญ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ที่ท่านสร้างมาอย่างดีนั้น แต่ก็ยังมีอีกเพียง ๑๐ เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่เราควรจะร่วมกันทั้ง ๒ ฝ่าย หามาตรการไปพบกันที่ครึ่งทางให้เป็นแนวทางที่เราจะปฏิบัติให้เหมาะสมกับกาลสมัยต่อสภาวะอันเป็นจริงของบ้านเมืองให้จงได้ เพื่อจะเป็นแนวในการพิจารณาของรัฐสภาในวันนี้และในโอกาสต่อไปก่อนที่จะลงมติ ผมอยากจะชี้ให้

เพื่อนสมาชิกทั้ง ๒ ฝ่ายได้เห็นว่าเป็นบรรดารัฐธรรมนูญ ๒๒ ฉบับ ที่เรามีมาในระยะ ๕๐ ปีนี้ ผมเห็นว่ามียุ่ ๓ ฉบับที่เป็นรัฐธรรมนูญที่น่าพิจารณาเอามาประกอบการวินิจฉัย ในวันนี้เป็นอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญฉบับแรกก็คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นโดยคณะราษฎรซึ่งเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยดังที่ คุณปิยะณัฐ วัชรภรณ์ ขอประทานโทษต้องเอ่ยชื่อ ได้กล่าวมาเมื่อสักครู่นี้ว่า สำคัญ ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บ่งชี้ชัดออกมาว่าภายในเวลาที่ราษฎรเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้จบการศึกษาในชั้นประถมศึกษาแล้ว รัฐสภาจะต้องมีแต่เพียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น จะไม่มีสมาชิกประเภทที่ ๒ หรือที่เรียกว่า สภาสูง ไม่ว่าจะเรียกว่าชื่อใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินใน ๑๐ ปี บทบัญญัติอันนี้เป็นเครื่องชี้ชัดถึงเจตนารมณ์ของคณะราษฎรซึ่งได้หยิบยื่นระบอบประชาธิปไตยให้แก่ปวงชนชาวไทยทั้งชาติ ผมยืนยันและยังเชื่อมั่นว่าคณะราษฎรที่ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี ๒๔๗๕ นั้น มีปณิธานและเจตนารมณ์อันบริสุทธิ์จริง ๆ ในการที่จะให้ประเทศของเราอยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปเพียง ๘ ปีเศษ ๆ หลังจากนั้นก็มีคณะราษฎรบางกลุ่มบางท่านที่เกิดเมามันในอำนาจในการบริหารรัฐ ต้องการที่จะยึดให้กลุ่มของตนหรือคณะของตนมีอำนาจในการบริหารบ้านเมืองต่อไปอีก จึงได้ชี้แนะให้ผู้แทนราษฎรคนหนึ่งในขณะนั้นเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยให้ยกเลิกบทบัญญัติอันนี้เสีย ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเสียดายมาก การกระทำเหลวไหล ในครั้งนั้นจึงเป็น บาปต่อมาทุกสมัยเมื่อได้มีการร่างรัฐธรรมนูญหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยการปฏิวัติรัฐประหารแล้ว คณะผู้มีอำนาจปกครองรัฐมักจะทำการแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ หรือล้มล้างรัฐธรรมนูญ เพื่อจะสร้างกติกามาให้ใช้บังคับในการบริหารบ้านเมืองเสียใหม่ โดยมีมาตรการสำคัญที่จะยึดครองอำนาจในการบริหารต่อไปอย่างไม่จบสิ้น ภาวการณ์อันนี้เป็นมาโดยตลอด เวลา ๕๐ ปีที่ผ่านมา นับว่าเป็นบาปเป็นเคราะห์เป็นกรรมของการพัฒนาประชาธิปไตยของบ้านเมืองของเราเป็นอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ ที่ผมคิดว่าน่าจะพิจารณา

คือ รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๕ ซึ่งชื่อว่า รัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๒ อันนี้แม้ว่าจะไม่ได้เป็นตัวพระราชบัญญัติที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรก็ตาม ผมถือว่าเป็นกติกาหรือกฎหมายที่ใช้เป็นบรรทัดฐานในการบริหารบ้านเมืองได้นานที่สุด ทั้ง ๆ ที่ธรรมนูญฉบับนี้ได้ร่างขึ้นโดยคณะปฏิวัติ ซึ่งมี จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้า ทำให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงใช้อยู่ได้ถึง ๑๐ ปี โดยไม่มีเรื่องราวหรือความวุ่นวายเกิดขึ้นในช่วงระยะนั้นเลย ผมอยากจะชี้ให้เห็นว่า ไม่ว่าเราจะมีรัฐธรรมนูญที่เขียนในลักษณะอย่างไรก็ตาม มันไม่เป็นเหตุแห่งความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง มันไม่ได้เป็นเหตุให้เกิดกฎหมายอยู่นอกกฎหมายมันไม่ได้เป็นเหตุที่ทำให้ประชาชนแห่กันไปทำลายบ้านนายกรัฐมนตริต่อประการใด ดังที่ท่านวุฒิสมาชิกได้กรุณาอภิปรายเมื่อคราวที่แล้ว ผมคิดว่าแก่นแท้ในการที่สร้างเสถียรภาพให้แก่รัฐบาลให้ดำรงคงทนอยู่โดยที่ประชาชนไม่ได้ปริปากหรือไม่ได้ประณามใด ๆ นั้นขึ้นอยู่กับคุณธรรมความสามารถประสิทธิภาพของรัฐบาลและหัวหน้ารัฐบาลเป็นสำคัญ พวกเราคงจะยืนยันได้ว่า แม้เราจะอยู่ภายใต้ธรรมนูญการปกครองฉบับนี้ ซึ่งถือว่าหนักไปในทางเผด็จการเป็นอย่างมาก แต่เราต้องยอมรับว่าท่านจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นั้นท่านได้มีจิตใจแน่วแน่ในการที่จะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ภายในชาติ เราจะเห็นว่าองค์กรบริหารประเทศได้ถูกพัฒนาถูกปรับปรุงอย่างขนานใหญ่ เราจะเห็นว่าการพัฒนาชาติในทุกภูมิภาคก้าวหน้าไปในช่วงระยะ ๑๐ ปีนั้น อย่างมากมาย เราจะเห็นว่าผู้นำรัฐบาลในขณะนั้นมีความเฉลียวฉลาดมีความเด็ดขาดในการบริหารบ้านเมืองลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างสาสมและในเวลาเดียวกันก็มุ่งในการที่จะทำให้บ้านเมืองมีความเจริญรุ่มเย็นเป็นสุขอันนี้ต่างหากครับ ที่เป็นสาระสำคัญเป็นเหตุผลสำคัญที่จะทำให้บ้านเมืองอยู่ในภาวะยุ่งยาก หรืออยู่ในภาวะที่สงบ รัฐธรรมนูญฉบับต่อไปที่น่าพิจารณาคือ รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑๘ ซึ่งมีชื่อว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ซึ่งเรามักจะกล่าวอ้างกันอยู่เสมอว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด ในฐานะที่ผมเองก็มีส่วนเป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย ผมเคยอภิปรายในสภานิติบัญญัติในขณะนั้นชี้ให้เห็นว่าการที่เราจะห่อประชาธิปไตยอย่างมากอย่างนั้น การที่จะวางมาตรการทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องมาจาก

ราษฎร เป็นประชาธิปไตยอย่างนั้น ผมทำนายไว้เลยว่ารัฐธรรมนูญนั้นจะมีอายุสั้นที่สุด เพราะมันขัดต่อสถานะอันเป็นจริงของบ้านเมือง ขัดต่อสังคม ขัดต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นจริง ผมคิดว่ารัฐธรรมนูญที่เหมาะสมในการที่จะเป็นบรรทัดฐานในการปกครองบ้านเมืองนั้นจริงอยู่เราต้องยึดแนวประชาธิปไตยเข้าไว้ แต่ในเวลาเดียวกันเราต้องคำนึงถึงกาลเวลา สถานการณ์ของบ้านเมืองในขณะที่เป็นอยู่นั้นด้วยว่าเราควรมีมาตรการใดที่จะทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ ที่จะทำให้รัฐสภาแห่งนั้นมีความหมาย ที่จะให้ดำรงไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมแก่ประชาชน ถ้าหากว่าในกาลต่อมาถ้ามาตรการที่เราใช้ยังไม่เหมาะสมเราก็สามารถจะร่วมกันแก้ไขได้ นี่ท่านจะเห็นได้ว่าเหตุที่ทำให้บ้านเมืองเจริญหรืออยู่ยากนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับสาระสำคัญในแม่บทที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญปกครองบ้านเมืองแต่ประการใด อาจจะมีส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพราะฉะนั้นในวันนี้ผมอยากจะวิงวอนขอร้องท่านวุฒิสมาชิกท่านเองก็ได้เห็นเดเห็นอ่าวรัฐธรรมนูญฉบับที่เราใช้อยู่ในปัจจุบันนี้นับว่าเป็นพระเดชพระคุณของท่านอย่างที่สุดแล้ว แล้วรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ยังสามารถสนองรับใช้ในการบริหารบ้านเมืองมาได้เกือบจะครบ ๔ ปีอยู่แล้ว ถือได้ว่าท่านได้สร้างบุญคุณให้แก่บ้านเมืองไว้อย่างมหันต์ สำหรับตัวผมเองนั้นผมเคยเป็นสมาชิกแห่งรัฐสภานี้ต่อเนื่องกันมาเกือบ ๓๐ ปี เคยมีสถานภาพเหมือนอย่างท่าน ผมเข้ามาสู่สภานี้จากการแต่งตั้งซึ่งเรียกต่าง ๆ กันเรียกว่า สมาชิกประเภท ๒ บ้าง เรียกว่า สมาชิกร่างรัฐธรรมนูญบ้าง เรียกว่า สมาชิกสภานิติบัญญัติบ้าง ต่อเนื่องกันมาเกือบ ๓๐ ปีครับ ผมเคยร่างรัฐธรรมนูญมาแล้ว ๓ ฉบับเหมือนอย่างท่าน เมื่อแต่ก่อนนี้หัวใจหัวใจผมก็มีความเป็นห่วงเสถียรภาพขององค์กรบุคคลที่เราเคารพยกย่องอยากจะให้เขาเป็นนายกรัฐมนตรีนาน ๆ อย่างเช่น จอมพลถนอม กิตติขจร พี่ชายของผมเอง เป็นต้น แต่ผมได้พบว่าแนวคิดอันนั้นผิดเราควรที่จะเปลี่ยนแนวคิดอันนี้ แล้วในขณะนี้ในปัจจุบันนี้ทำไมผมจึงโอดลงมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ทั้งนี้เพราะเหตุว่าในขณะที่ท่านกำลังร่วมร่างรัฐธรรมนูญกันอยู่นั้น ผมได้ติดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาโดยตลอด ผมมีความรู้สึกนึกคิดว่า ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพิจารณาแก้ไข ไม่ใช่เพื่อจะว่าเป็นทางประชาธิปไตยเต็มที่ แต่เพื่อให้เป็นความเหมาะสมในการที่จะใช้บังคับหรือใช้เป็น

บรรทัดฐานในการบริหารบ้านเมือง เหตุผลอันนี้เป็นเหตุผลสำคัญที่สุดที่จุดให้ผมลงมาสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ผมเชื่อว่าผู้แทนราษฎรทุกท่านที่นั่งอยู่ในรัฐสภาแห่งนี้ มีเจตนาเหมือนอย่างกับผม ท่านอาจจะมีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการสมัครผู้แทนต่าง ๆ นานากัน แต่หลักการสำคัญที่สุดในเจตนาารมณ์ของพวกเราคือ ต้องการมาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใน ๑๐ เพอร์เซ็นต์ที่ยังไม่เหมาะสมนั้น อันนี้ผมเชื่ออย่างนั้นจริง ๆ สำหรับตัวผมเป็นอย่างนั้น ที่นี้เราควรจะมาพิจารณาบทบัญญัติที่เรากำลังจะมีแนวโน้มในการแก้ไขร่างเพิ่มเติมที่เราเสนอมานี้มีถึง ๒๐ กว่ามาตรา แต่ผมได้พิจารณาโดยถ่องแท้แล้ว มีเพียงไม่กี่มาตราที่เรากำลังถือเป็นสาระสำคัญในการถกเถียงกันในการที่จะต้องพิจารณาร่วมกัน อันดับแรกบทบัญญัติเกี่ยวกับรัฐสภานะครับ ซึ่งในมาตรา ๗๔ ของร่างเดิมนี้ได้กล่าวไว้ว่า รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร และมาตราต่อไปคือมาตรา ๑๕ ระบุว่า ประธานวุฒิสภาเป็นประธานรัฐสภา อันนี้ละครับที่เป็นประเด็นหนึ่งในความรู้สึกนึกคิดของท่านวุฒิสมาชิกที่เห็นว่าสถานภาพของประมุขของท่านจะถูกเปลี่ยนแปลงไป อันนี้ผมอยากจะกล่าวว่าท่านคงจะไม่มีเหตุผลอื่นใดนอกจากเหตุผลเฉพาะตัวต่อปัญหาอันนี้ ถ้าหากว่าเราจะมานึกถึงสาระสำคัญในระบอบประชาธิปไตย องค์ประกอบของรัฐสภาที่มีอยู่ ท่านต้องยอมรับว่าฐานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นเป็นผู้ที่ได้รับเลือกมาจากราษฎรจริง ๆ และมีจำนวนสูงกว่า ส่วนฐานะของวุฒิสมาชิกนั้นท่านเป็นผู้มีเกียรติท่านอยู่บนสภาสูง ท่านเป็นที่เลื่อมของพวกเราท่านมีจำนวนน้อยกว่าพวกเราและท่านคงจะยอมรับสถานภาพท่านมาประคับประคองพวกเราท่านนี้ เพราะฉะนั้นบุคคลที่เป็นประมุขของสภาของท่านก็น่าจะเป็นอันดับรองจากประมุขของประชาชนทั้งชาติ อันนี้ประเด็นที่หนึ่งนะครับ ที่นี้ต่อไปในบทบัญญัติมาตรา ๘๖ ของร่างเดิมกำหนดบังคับสมาชิกวุฒิสภาที่จะไม่ดำรงตำแหน่งใด ๆ ทางหน้าที่ราชการทางการเมืองอะไรต่าง ๆ นั้น อันนี้ท่านคงจะเห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่บีบรัดสถานภาพของวุฒิสมาชิกมากเกินไป ที่นี้ต่อไปก็เป็นเรื่องบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้งซึ่งเราได้ถกเถียงกันมาตั้งแต่คราวที่แล้ว ผมจะไม่พูดอะไรมากผมเองอยู่ตรงกลาง ๆ ครับ ผมไม่ขัดข้อง จะเลือกตั้งรวมเขต แบ่งเขต แยกเบอร์ เรียงเบอร์ ผมไม่ขัดข้องผมพร้อมที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งนั้น แต่ว่าเราต้องคำนึงและต้องรับฟังเหตุผล

ของบุคคลที่เขาจะต้องไปรณรงค์ในการเลือกตั้ง เราต้องคำนึงถึงความต้องการอันแท้จริงของราษฎรที่อยากจะเลือกตั้งผู้แทนของเขาในลักษณะอย่างไร ในมาตรการอย่างไร อันนี้เป็นหลักการสำคัญ อันนี้ผมไม่อยากจะชี้ว่าเหตุผลข้างหนึ่งข้างใดผิดหรือถูก เราควรจะได้นำไปพูดกันในชั้นกรรมาธิการ ในเมื่อท่านจะกรุณายอมให้ร่างแก้ไขเพิ่มเติมนี้ผ่านในวาระแรกไปได้แล้ว ที่นี้ต่อไปก็เป็นเรื่องบทบัญญัติเกี่ยวกับฝ่ายบริหารคือคณะรัฐมนตรี ในมาตรา ๑๔๖ ของร่างเดิมนี้ได้กล่าวว่ นายกรัฐมนตรีไม่จำเป็นจะต้องมาจากการเลือกตั้ง อันนี้ก็เป็นที่ประเด็นสำคัญที่ท่านไม่ค่อยสบายใจ เพราะท่านอาจจะมีความเคารพอาจจะมีความปรารถนาที่ต้องการให้ท่านพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ หรือพลเอก สายหยุด เกิดผล หรือใครก็ได้แต่ซึ่งเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในพวกท่านซึ่งมารับผิดชอบในการบริหารบ้านเมืองจากนี้ต่อไปอีก อันนี้ผมคิดว่าไม่มีปัญหาครับถ้าท่านปรารถนาจะยกย่องบุคคลหนึ่งบุคคลใดแล้วเราก็ไม่จำเป็นจะต้องทำให้ท่านลอยมาจากฟ้าโดยไม่ต้องสมัครรับเลือกตั้ง ผมเชื่อว่าบุคคลที่ผมเอ่ยชื่อนั้นซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของพวกท่านนั้นก็มีทางอย่างมากครับในการที่จะกลับมาสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหลังจากการเลือกตั้ง เพียงแต่ให้ท่านตัดสินใจสังกัดพรรคการเมืองเสีย ให้ท่านตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเสีย ผมอยากจะกราบเรียนว่า แม้ว่าการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเป็นสิ่งที่ยากลำบากอย่างไรก็ตาม แต่ผมคิดว่าถ้าท่านผู้ใหญ่เหล่านี้กระโดดลงไปแล้วจะมีภาษีเหนือกว่าผมหลายสิบเท่าตัวครับ ในลักษณะที่มีบารมีอย่างน้อยนิดอย่างผมนี้ผมยังสามารถเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ได้ หรืออย่างที่ท่านพลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ หัวหน้าพรรคของผมท่านก็ยังอุตส่าห์กรุณากระโดดลงไปสมัครเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ดได้คะแนนอย่างท่วมท้น เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าท่านพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ หรือพลเอก อดิเรกก็ตามอยากจะป็นนายกรัฐมนตรีต่อไปตามปณิธานของพวกท่าน ลงมาสมัครผู้แทนราษฎรง่ายมากครับ สำหรับท่านผมรับรองเลยว่าท่านจะได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเด็ดขาด เพราะฉะนั้นสาระเนื้อหานี้ท่านลืมนั่นเสียเถอะครับ ขอให้ถือว่าเป็นอันสงบในการที่จะช่วยกันพัฒนาแนวความคิดทางประชาธิปไตยต่อไป

ส่วนบทบัญญัติอีกอันหนึ่งที่เกี่ยวกับสถานภาพของพวกท่านโดยตรง คือการแก้ไขเพิ่มเติมที่เรากำลังพูดกันอยู่นี้ ผมก็คิดว่ามันเกินไปบ้างเหมือนกันครับ อย่างมาตร-

การที่บอกว่าจะให้ลดจำนวนสมาชิกวุฒิสภาลงจาก ๒๒๕ คน เหลือ ๑๕๐ คน อันนี้ผมก็คิดว่าเราสามารถที่จะร่วมปรึกษาหารือกันในระดับกรรมาธิการได้ครับ อันนี้เราแอดจัสต์ (adjust) ได้ หรือที่ระบุว่า สมาชิกในคณะรัฐมนตรีจะมีได้เพียง ๒๙ คน อันนี้ผมก็เห็นว่าเกินไป เราจะไปบังคับฝ่ายบริหารอย่างนั้นไม่ได้ เพราะฉะนั้นอันนี้เราค่อยมาปรึกษาหารือกัน นี่ละครับสาระสำคัญในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่กำลังพูดกันอยู่นี้มีเพียงแค่นี้ เพราะฉะนั้นในฐานะที่ผมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในปัจจุบันและเคยดำรงฐานะเหมือนอย่างพวกท่านในอดีตมา ๒๐ กว่าปีครับ อย่างต่อเนื่องกันด้วย แม้แต่ในปี ๒๕๑๗ ซึ่งประมุขของตระกูลกิตติขจรของผม คือ ท่านจอมพล ถนอม ถูกประณามว่าเป็นทรราช ทرحนไปด้วยเหตุการณ์เมือง แต่ผมซึ่งเป็นน้องยังกิตติขจรนี้ ผมยังได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นสมัชชาแห่งชาติ และเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติในวาระวิกฤตแห่งบ้านเมืองในขณะนั้น หรือถึงแม้ว่าเมื่อปี ๒๕๒๑ ซึ่งผมเองก็ยังเป็นภาคเดนทรราชอยู่ แต่ผมก็ได้พิสูจน์ลงสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดใหญ่ที่ ๒ ของประเทศ คือ จังหวัดเชียงใหม่ และก็ได้ชัยชนะมา เพราะฉะนั้นผมคิดว่าความรู้สึกนึกคิดของราษฎรของประชาชนประมาณ ๕๐ ล้านคนในประเทศไทยนี้เขาไม่มาคิดหรอกครับ เขารู้ว่าการเป็นทรราช ทرحนของตระกูลผมนั้นด้วยภาวะเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความกดดันทางการเมือง ไม่เช่นนั้นเขาคงไม่เลือกภาคเดนทรรชนคนนี้มาเป็นผู้แทนราษฎรอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นผมขอกราบวิงวอน บรรดาเพื่อน สมาชิกทางวุฒิสภา ขอได้โปรด มีใจกว้างครับ อย่าทูลี เราเคยมีความรู้สึกนึกคิดเหมือนกันมาหลายปีแล้ว ขอให้มาร่วมกันครับ ทำงานเพื่อวางกติกาให้แก่บ้านเมืองที่ถูกต้อง ปล่อยให้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมนี้ผ่านวาระแรกไปเสียก่อนเถอะครับ เราไว้ไปพูดกันในกรรมาธิการ เราพร้อมที่จะปรับแนวคิดได้ในที่สุดนี้ผมก็ขอกราบขอบคุณ ท่านประธานที่ได้กรุณาให้ โอกาส และหวังอย่างยิ่งว่าเพื่อนวุฒิสมาชิกคงจะรับฟังเหตุและผลที่ผมได้กล่าวมาแล้ว ขอขอบคุณครับ

ประธานวุฒิสภา : คุณเชวงศักดิ์ครับ

นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมัตย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (อับลราชธานี) : ท่านประธานวุฒิสภาที่เคารพ กระผม เชวงศักดิ์ เศรษฐมัตย์ จากอับลราชธานี สังกัดพรรค

สยามประชาธิปไตย กระผมต้องขอขอบคุณแทนสมาชิกรัฐสภาแห่งนี้ และแทนประชาชนทั้งประเทศ กระผมรู้สึกภาคภูมิใจมากที่ได้ยินท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมต้องขอประทานอภัยที่ต้องเอ่ยนาม คือ ท่าน พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากเชียงใหม่ ซึ่งท่านได้นั่งลงเมื่อกี้ กระผมอยากจะเรียนว่า ท่านได้อภิปรายในแนวทางที่จะสร้างสรรคความสามัคคีของคนในชาติให้เกิดการเข้าใจในการที่จะแก้ปัญหาบ้านเมือง ไม่ได้มุ่งหวังที่จะให้มีการแตกแยกกันของความคิดของคนในชาติ เพราะฉะนั้นท่านผู้เป็นประธานครับ กระผมก็ในฐานะเป็นตัวแทนปวงชนมาจากบ้านนอกบ้านนา กระผมก็อยากจะกราบเรียนต่อรัฐสภาแห่งนี้ด้วยความเคารพว่า ตามที่มีการนำกฎหมายว่าด้วยรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเข้ามาพิจารณาในครั้งนี้ กระผมเองเห็นว่าเป็นโอกาสอันสมควรที่รัฐสภาแห่งนี้จะต้องพิจารณาในชั้นวาระรับหลักการ ก่อนอื่นกระผมอยากจะชี้ให้เห็นจุดเด่นชัดของกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่า เป็นรัฐธรรมนูญที่เอื้ออำนวยสิทธิเสรีภาพชนพื้นฐานของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระผมอยากจะประทานกราบเรียนท่านผู้เป็นประธานได้มองเห็นเกี่ยวกับมาตรา ๒๗ ซึ่งเป็นการกำหนดสิทธิเสรีภาพของประชาชนขั้นมูลฐานไว้อย่างแจ่มชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านผู้เป็นประธานครับ เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของประชาชนผู้ได้ต้องโทษในทางคดีอาญา ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญเดิมก็ได้เขียนไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งไม่ได้สัมพันธ์กับมาตรา ๒๘ ซึ่งให้สิทธิเสรีภาพประชาชนในทางร่างกาย ท่านผู้เป็นประธานครับ ที่กระผมเห็นด้วยอย่างยิ่งและเป็นจุดเด่นที่สุดก็คือมาตรา ๒๗ นี้เอง กระผมต้องขอประทานอภัยที่จะต้องอ่านมาตรา ๒๗ แก้ไขเพิ่มเติมในวาระสาม วาระสี่ วาระห้า ดังต่อไปนี้ โดยมาตรา ๒๗ ในวาระสามบัญญัติไว้ว่า “คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาจะต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันเงินค้ำประกันแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกัน ต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะในกฎหมาย และจะต้องแจ้งเหตุที่ไม่ให้ประกันให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบ สิทธิที่จะอุทธรณ์คัดค้านการไม่ให้ประกันย่อมได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย บุคคลผู้ถูกคุมขังหรือถูกจำคุกย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมตามสมควร” โดยหลักที่ปฏิบัติมานั้นกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ได้เขียนไว้เกี่ยวกับการยื่นประกัน เพราะฉะนั้นในกรณีเช่นนี้ ในการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลย

กิติได้ยื่นคำร้องเข้าไปต่อศาลในการขอประกันตัวหรือขอปล่อยชั่วคราว เมื่อศาลได้ใช้ดุล-
 พินิจบอกว่าจะไม่สมควรที่จะให้มีการประกันหรือว่าฝ่ายพนักงานสอบสวนหรือฝ่ายโจทก์มีการ
 ร้องคัดค้านก็จะให้มีการสอบโจทก์ก่อน ในกรณีเช่นนี้ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นประชาชน
 ก็จะถูกจำกัดสิทธิ์ไม่ให้มีการร้องเรียนหรือมีการอุทธรณ์ต่อศาลชี้แจงเหตุผลว่าสมควรที่จะมี
 การประกันตัวให้มีการต่อสู้คดีอย่างกว้างขวาง เพราะฉะนั้นท่านผู้เป็นประธานครับ กฎ-
 หมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงได้ชี้ชัดไว้เพื่อเป็นการรองรับสิทธิของประชาชนในการที่จะให้มี
 โอกาสที่จะให้ประชาชนได้แสดงสิทธิ์ของตนต่อศาลเพื่อจะชี้ชัดเหตุผลต่าง ๆ ในการที่ศาล
 ไม่ให้ประกันตัวก็จะเป็นการเปิดกว้างให้ประชาชนได้มีสิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวาง ท่าน
 ผู้เป็นประธานครับ ส่วนหลักการต่าง ๆ หรือเหตุผลต่าง ๆ นั้นกระผมเองก็ไม่อยากจะอภิ-
 ปรายให้ยืดเยื้อ เพราะมีท่านสมาชิกหลายท่านได้อภิปรายต่อรัฐสภาแห่งนี้อย่างชัดเจนด้วย
 เหตุด้วยผล กระผมเองจึงอยากจะวิงวอนสมาชิกแห่งรัฐสภาแห่งนี้ได้พิจารณาเป็นหลักการ
 ส่วนว่าจะมีกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตราใดบ้างซึ่งเป็นการ กระทบกระเทือนสิทธิ์หรือไม่เหมาะ
 สมกับกาลสมัยหรือกับสมัยนี้ก็ควรจะมีการแปรญัตติแก้ไขได้ กระผมจึงขอวิงวอนไว้ในที่
 ประชุมแห่งนี้ด้วยความเคารพครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานรัฐสภา : อาจารย์ยุพาครับ

นางยุพา อุดมศักดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พิจิตร) : ท่านประธานที่
 เคารพ ดิฉัน นางยุพา อุดมศักดิ์ ส.ส. จังหวัดพิจิตร พรรคกิจสังคม ดิฉันคิดว่าเรา
 ได้อภิปรายเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญมากแล้ว ดิฉันขอเสนอให้ปิดการอภิปรายค่ะ

ประธานรัฐสภา : มีใครรับรองบ้างครับ

นางยุพา อุดมศักดิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พิจิตร) : ขอผู้รับรองด้วยค่ะ
 (มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

ประธานรัฐสภา : ท่านผู้ใดจะขอเปิดอภิปรายต่อครับ คราวแรกทางไหนขอ
 ปิด ทางนี้ขอเปิดนะครับ คราวนี้ทางนี้ขอปิดบ้าง จะมีใครเปิดครับ

นายसानนท์ สายสว่าง สมาชิกวุฒิสภา : ท่านประธานที่เคารพ อาศัยคำ
 พุดของท่านสมาชิกผู้มีการพิจารณาเรื่องนี้สำคัญ แล้วก็อยากฟังความคิดเห็นกัน ฝ่าย

ทางผู้ที่จะมีความคิดเห็นยังไม่ได้อภิปราย จึงขอเสนอเปิดอภิปราย และขอความกรุณาท่านสมาชิกผู้มีเกียรติถ้ากรุณาจะถอนเสียได้เปิดโอกาสให้ความคิดความเห็นกันบ้างก็จะเป็นพระคุณครับ ผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรองครับ ขอเปิดอภิปรายครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

ประธานรัฐสภา : มีทั้งขอเปิด ขอปิดนะครับ ถ้าเช่นนั้นผมจะขอมติจากที่ประชุมนะครับ ท่านผู้ใดขอปิดอภิปรายนะครับ โปรดยกมือขึ้นครับ

(มีสมาชิกยกมือ ๑๓๘ คน)

ประธานรัฐสภา : ท่านผู้ใดเห็นสมควรเปิดอภิปรายต่อไป โปรดยกมือขึ้นครับ

(มีสมาชิกยกมือ ๑๑๒ คน)

ประธานรัฐสภา : มีท่านสมาชิกขอให้ปิดอภิปราย ๑๓๘ ท่าน ขอให้เปิดอภิปรายต่อไป ๑๑๒ ท่าน ก็เป็นอันว่าที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย เมื่อมีการปิดอภิปรายแล้วก็จะต้องมีการลงมตินะครับ รัฐธรรมนูญที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมนี้มีอยู่ ๒ ฉบับครับ ฉบับแรกที่อาจารย์คึกฤทธิ์ท่านเสนอขึ้นมาอันนี้มีมาตราเดียวนะครับ แล้วก็ไม่มีคนเสนอให้ลงคะแนนลับ แต่ว่าฉบับใหญ่นี้ คุณธรรมนูญ ลัดพลี ขอให้ลงคะแนนลับนะครับ เอาว่าอย่างไรครับ

นายธรรมนูญ ลัดพลี สมาชิกวุฒิสภา : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมธรรมนูญ ลัดพลี วุฒิสมาชิก กระผมไม่ติดใจครับที่จะขอใช้เอกสิทธิ์อันนั้น ตามที่กระผมได้ยื่นญัตติไว้และขอถอนด้วยครับ. ขอความกรุณาที่ประชุมได้กรุณาให้ความเห็นชอบด้วยครับ ขอบพระคุณ

ประธานรัฐสภา : คือไม่ติดใจจะให้ลงคะแนนลับนะครับ

นายธรรมนูญ ลัดพลี สมาชิกวุฒิสภา : ครับผม

นายसानนท์ สายสว่าง สมาชิกวุฒิสภา : ผมใคร่จะหารือท่านประธานว่า สำหรับอีกฉบับหนึ่งก็แก้ไข ในฉบับใหญ่ก็มีแก้ไข ลงมตรวมกันทั้ง ๒ ฉบับ นี่เป็นอำนาจ

๔๕๘

ของท่านประธานทำได้ตามข้อ ๖๓ ลงมติรวมกัน เพื่อให้ไม่เสียเวลาคับ ไม่ต้องแยกทีละฉบับคับ ขอผู้รับรองด้วย เสนอลงมติรวมคับ รวมทั้ง ๒ ฉบับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

ประธานรัฐสภา : ไหนคุณสมานหรือ ว่าอย่างไร

นายสมาน ชมภูเทพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ลำพูน) : ขอกราบเรียนท่านผู้เป็นประธานคับ คือเมื่อกี้ท่านผู้ทรงเกียรติท่านไม่ขอติดใจ แต่กระผมขอให้มีการเสนอคะแนนลับคับผมขอผู้รับรองด้วยคับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

ประธานรัฐสภา : เดียว ๆ คุณสมานเสนอว่าอย่างไรนะ

(จำสืบเอก ทรงธรรม บัญญัติ ไต่ยกมือขึ้น)

ประธานรัฐสภา : เอ้า คุณทรงธรรม ว่าอย่างไร คุณทรงธรรม

จำสืบเอก ทรงธรรม บัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เชียงราย) : ท่านประธานที่เคารพคับ กระผม จำสืบเอก ทรงธรรม บัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเชียงราย ผู้ติของคุณธรรมบุญ ลัดพลี เสนอเข้ามานั้นนะคับ การจะถอนผู้ติ นั้นต้องขออนุญาตจากสภาก่อนนะคับต่อที่ประชุมนะคับ ต้องขออนุญาตจากที่ประชุมก่อน ถ้าที่ประชุมไม่ขัดข้องแล้วถึงถอนได้ นี่ถอนยังไม่ได้คับเพราะที่ประชุมยังไม่ได้อนุมัติ แล้วคุณสมานจะเสนอเข้ามาได้อย่างไรคับ เพราะฉะนั้นผมขอให้ดำเนินการตามข้อบังคับ ขอขอบพระคุณคับ

ประธานรัฐสภา : คุณสมานไม่ติดใจอะไรหรือที่จะพูดอะไรอีก

นายสมาน ชมภูเทพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ลำพูน) : ไม่ติดใจคับ

ประธานรัฐสภา : ครับ คุณธรรมบุญเสนอผู้ติไว้ว่า ขอให้ลงมติลับนะคับ แล้วก็ผู้รับรองตามข้อบังคับ บัดนี้คุณธรรมบุญได้แสดงน้ำใจกว้างขวางว่า ขอให้เปิดเผยได้โดยขอถอนผู้ติอันนั้น ผมจะขอมติจากที่ประชุมว่า ที่ประชุมจะยินยอมให้คุณธรรมบุญถอนหรือไม่ท่านผู้ใดยินยอมให้ถอนได้ โปรดยกมือขึ้นคับ

(มีสมาชิกยกมือ ๑๓๖ คน)

ประธานรัฐสภา : ท่านผู้ใดไม่ยินยอมครับ โปรดยกมือขึ้นครับ

(มีสมาชิกยกมือ ๑๒๘ คน)

ประธานรัฐสภา : มีท่านสมาชิกยินยอมให้คุณธรรมบุญ ลัดพลี ขอลถอนญัตติ
ได้ ๑๓๖ ท่าน ไม่ยินยอม ๑๒๘ ท่าน เอ้า ว่าอย่างไร

จำสืบเอก ทรงธรรม ปัญญาดี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เชียงใหม่) : เนื่องจากจะแนมนั้นใกล้เคียงกันเหลือเกินครับ ผมขอเสนอญัตติขอนับใหม่ครับ ขอผู้รับรอง
ด้วยครับ ขอบพระคุณครับ

(มีสมาชิกยกมือขึ้นรับรอง)

ประธานรัฐสภา : คุณทรงธรรม ขอนับใหม่ ซึ่งทำได้ตามข้อบังคับนะครับ
เพราะฉะนั้นต่อไปนี้ในการขอมติ ขอให้ท่านยืนขึ้นนะครับ ท่านผู้ใดยินยอมให้คุณ
ธรรมบุญถอนญัตติได้โปรดยืนขึ้นครับ โปรดนับให้ดี ๆ ด้วยนะครับ ท่านผู้ใดไปยืนอยู่
หน้าห้องน้ำโปรดเข้ามาหน่อยนะครับ

(มีสมาชิกยืนขึ้น ๑๕๗ คน)

ประธานรัฐสภา : ท่านผู้ใดไม่ยินยอมให้ถอน โปรดยกมือขึ้นครับ เอ๊ยโปรด
ยืนขึ้นครับ ขอประธานโทษ

(มีสมาชิกยืนขึ้น ๑๘๘ คน)

ประธานรัฐสภา : มีท่านสมาชิกยินยอมให้ถอนได้ ๑๕๗ ท่าน ไม่ยินยอม ๑๘๘
ท่านครับใครจะขอให้นับใหม่อีกไหมครับ ตกลงเมื่อ ๑๘๘ ท่านไม่ยินยอมให้คุณธรรมบุญ
ถอน ก็เป็นอันว่าจะต้องลงมติลับ ลงคะแนนลับ แล้วเนื่องจากตามรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทยบัญญัติไว้ว่าในการลงคะแนนแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนี้ ให้ทำด้วยวิธีเรียก
ชื่อนะครับ ซึ่งเป็นเวลาช้านานมากผมคิดว่าได้หารือกับท่านประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้ว
บอกว่า ขอให้พักการประชุมก่อน แล้วก็ประชุมในตอนบ่ายเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกาครับ ขอ
พักการประชุม

พักการประชุมเวลา ๑๑.๕๕ นาฬิกา

เริ่มประชุมใหม่เวลา ๑๔.๒๐ นาฬิกา

ประธานรัฐสภา : ขอเชิญท่านที่อยู่นอกห้องประชุมรีบเข้าห้องประชุมด้วยนะ ครับ เพื่อจะนับจำนวน ถ้าครบองค์ประชุม จะได้เริ่มลงมติเลยครับ เชิญท่านสมาชิกข้าง นอกเข้ามาด้วยครับ เวลานี้เพิ่งได้ ๒๓๐ ท่านเท่านั้นครับ ยังไม่ครบองค์ประชุมครับท่าน สมาชิกได้โปรดนั่งประจำที่ด้วยครับ เจ้าหน้าที่จะได้นับจำนวนอีกครั้งหนึ่งนะครับ ตามข้อ บังคับข้อ ๑๖ ถ้าพ้นเวลานัดประชุมแล้วครึ่งชั่วโมงยังไม่ครบองค์ประชุม จะต้องเลื่อนการ ประชุมไปนะครับ นี่เวลานี้ล่วงมา ๒๐ นาทีแล้วครับ ยังมีเวลาอีก ๑๐ นาที ถ้าอีก ๑๐ นาที สมาชิกไม่ครบองค์ประชุม จะต้องเลื่อนการประชุมไปนะครับ

(ถึงตอนนี้ได้มีสมาชิกเข้ามาในห้องประชุมเพิ่มขึ้น)

ประธานรัฐสภา : มีสมาชิกมาประชุม ๒๗๙ ท่าน ครบองค์ประชุมแล้วครับ ผมขอเรียนเปิดประชุมครับ ในรอบเช้าที่ประชุมได้ลงมติปิดอภิปรายในเรื่องร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยนะครับ ต่อไปนี้ก็เป็น การลงมติซึ่งมีท่านสมาชิกเสนอให้ลงมติเป็นการ ลับ และมีผู้รับรองตามข้อบังคับถูกต้องตามข้อบังคับแล้วนะครับ เจ้าหน้าที่จะได้แจกบัตร อย่างตัวอย่างที่ผมชี้ให้ดูนี้ละครับ มีคำอธิบายอยู่บนบัตรนี้แล้ว

(เจ้าหน้าที่ได้นำแผ่นกระดาษใส่ซองสำหรับลงคะแนนให้แก่สมาชิกในที่ประชุม โดยทั่วกัน)

ประธานรัฐสภา : คุณธรรมนูญว่าอย่างไรครับ

นายธรรมนูญ ลัดพลี สมาชิกวุฒิสภา : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม ธรรมนูญ ลัดพลี วุฒิสมาชิก กระผมขอกราบเรียนเสนอว่าการออกเสียงลงคะแนนลับนะ ครับขอความกรุณาท่านประธานได้กรุณาได้ ใช้ตามข้อ ๖๑ (๒) ครับผม เขียนเครื่องหมาย บนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ คือขอให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเดินไปที่นั่นครับ เมื่อได้รับการเรียกชื่อ เดินไปที่โต๊ะที่เจ้าหน้าที่อยู่โดยมีกรรมการและเจ้าหน้าที่แจกให้ ก็ เขียนตรงนั้นเลยแล้วก็ใส่เป็นรายบุคคลครับ ประธานโทษครับท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมมีสิทธิ์เสนอแนะครับท่านไม่พอใจท่านก็เสนออย่างอื่นมาครับ ขอกรณารักษาสถาบันอันมี

เกียรตินี้ด้วยครับ มีสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญครับ กระผมเสนอไปอย่างนั้นเองครับ ตามข้อบังคับครับ ขอบพระคุณ

ประธานรัฐสภา : ขอให้ท่านสมาชิกโปรดฟังตามนี้ นะครับ บัตรที่จะแจกไป นะครับ เป็นบัตรรูปนี้ นะครับ มีคำอธิบายอยู่เสร็จ ถ้าท่านเห็นควรรับหลักการในร่างรัฐธรรมนูญเขียนเครื่องหมายถูก (✓) ไว้ในช่องนี้ นะครับ ถ้าท่านเห็นควรว่าไม่รับหลักการกากบาท (x) ไว้ในช่องครับ ถ้าท่านไม่ออกเสียงเขียนวงกลม (○) ไว้ในช่องนี้ นะครับ แล้วก็เอามาส่งให้คณะกรรมการซึ่งผมจะได้ประกาศชื่อต่อไปข้างหน้าทีละชั้น นะครับ แล้วในการที่เจ้าหน้าที่แจกบัตรไปขอให้แจกเฉพาะท่านสมาชิกที่นั่งอยู่ในที่ประชุม ไม่ให้ขอเผื่อกันไว้ นะครับ คราวก่อนเคยมีครับ ท่านที่นั่งอยู่บอกว่าขอเผื่อเพื่อออกไปข้างนอก ไอ้อย่างนั้นจะเกิดความยุ่งยาก ผู้ที่เข้ามาทีหลังมาขอได้จากเจ้าหน้าที่ครับ ในตอนแจกนี้ ขอให้แจกเฉพาะผู้ที่นั่งอยู่ในที่ประชุมนี้ นะครับ แล้วก็สำหรับการออกเสียงลงคะแนนนี้ ก็ขอใช้บังคับ ข้อ ๖๓ นะครับ คือประธานมีอำนาจสั่งให้รวมประเด็นลงมติได้ ผมก็จะขอความกรุณาว่ารวมลงมติทั้ง ๒ ฉบับเลย นะครับ เพราะหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช กับพวกได้เสนอมาทั้ง ๒ ฉบับ จะรับหลักการ หรือไม่รับหลักการ ก็รวมกันเลยทั้ง ๒ ฉบับ ผมขอเชิญท่านผู้มีนามชื่อต่อไปนี้มาเป็นกรรมการนับคะแนนครับ ๑. คุณปิยะ จักกะพาก ครับ อยู่หรือเปล่าครับ คุณปิยะอยู่ไหมครับ

(นายปิยะ จักกะพาก ไม่อยู่ในที่ประชุม)

ประธานรัฐสภา : ไม่อยู่หรือครับ ว่าอย่างไร

นายอนันต์ บูรณวนิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สระบุรี) : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม อนันต์ บูรณวนิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสระบุรี เมื่อสักครู่นี้ท่านวุฒิสมาชิกได้เสนอให้ไปกาที่นั่น นะครับ แล้วเราจะมาแจกกันอย่างนี้ ซึ่งไม่มีผู้เสนอเป็นอย่างอื่น กระผมก็อยากจะถามท่านประธานว่า จะเอาอย่างไรกันแน่ครับ เพราะเมื่อกี้วุฒิสมาชิกให้ไปกากันตรงนั้น

ประธานรัฐสภา : ไปกาที่โน่น นะครับ แล้วมาส่งให้กรรมการที่นี่ครับ

๔๖๒

นายอนันต์ บุรณวิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สระบุรี) : ก็ตกลงไม่มีผู้
รับรองใช้ใหม่ครับอันนั้น แสดงอันนั้นไม่น่ารับฟังหรือครับ ที่วุฒิสมาชิกว่านั้น ขอขอบ
คุณครับ

ประธานรัฐสภา : คุณปิยะไม่อยู่นะครับ ไม่อยู่ ขอเชิญคุณวรินทร์ชัย
นายเหมือนวงศ์ อยู่ใหม่ครับ ท่านที่ ๒. ขอเชิญคุณทศพล สังขทรัพย์ ครับ ท่านที่
๓. ขอเชิญพลอากาศโท ทวนทอง ยอดอาวูร ครับ ท่านที่ ๔. ขอเชิญคุณหมอบุญเทียม
เขมาภีรัตน์ ครับ คุณหมอบุญเทียมอยู่ใหม่ครับ

(นายบุญเทียม เขมาภีรัตน์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

ประธานรัฐสภา : ท่านที่ ๕. ขอเชิญคุณเจ้ทม ครับ คุณวิมล ศิริไพบุลย์
ครับ คุณวิมลอยู่ใหม่ครับ ท่านที่ ๖. ขอเชิญคุณพวงเล็ก ต้นบรรจง ครับ คุณพวงเล็ก
อยู่ใหม่ครับ

(นางสาวพวงเล็ก ต้นบรรจง ไม่อยู่ในที่ประชุม)

ประธานรัฐสภา : ถ้าคุณพวงเล็กไม่อยู่ ขอเชิญคุณสุพัตรา มาศดิตถ์ แทน
นะครับ คุณสมักรครับ คุณหมอบุญเทียมมาหรือยังครับ

นายสมักร สุนทรเวช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : ขอ
เสนอ ส.ส. วุฒิสภา ประภาพัฒน์ แทน ได้ใหม่ครับ

ประธานรัฐสภา : ครับ

นายสมักร สุนทรเวช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : ส.ส.
เย็นจิตต์ ก็ได้ครับ ผมมี ๓๒ คนครับ กรุณาเลือกคนอื่นที่ไม่ใช่หมอบุญเทียม เพราะ
ยังไม่เข้ามา อยู่ห้องนี้ครับ

ประธานรัฐสภา : เอา เอา คนอื่นแทนได้ใหม่ครับ

นายสมักร สุนทรเวช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : ครับ
คุณเย็นจิตต์ นะครับ

ประธานรัฐสภา : ไหน ๆ

นายสมักร สุนทรเวช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร) : คุณ
เย็นจิตต์ ครับ

ประธานรัฐสภา : เอา คุณเย็นจิตต์ ครับ คุณเย็นจิตต์ ระพีพัฒน์ นะครับ
ลงคะแนนขอเชิญมารับที่กรรมการที่ข้างหน้านี้ครับ

(คณะกรรมการตรวจนับคะแนนได้เข้านั่งประจำที่)

ประธานรัฐสภา : กรรมการทั้ง ๖ ท่านนะครับ นั่งสลับกันด้วยนะครับ ท่าน
ท่านวุฒิสมาชิกกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอได้โปรดนั่งสลับกันนะครับ เพื่อจะได้ควบคุม
ดูแลกันโดยใกล้ชิดนะครับ เอาละครับ ขอเชิญท่านเลขาธิการรัฐสภาอ่านรายชื่อตาม
ลำดับตัวอักษรนะครับ ท่านผู้ใดได้รับการขานชื่อโปรดออกมาหย่อนบัตรลงในนี้ครับ
ต่อหน้ากรรมการ

(เลขาธิการรัฐสภาได้เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อ ให้นำแผ่นกระดาษ
ออกเสียงลงคะแนนมาใส่ในภาชนะที่จัดไว้ในที่ประชุมเป็นรายคนจนครบ)

(การประชุมดำเนินมาถึงตอนนี้ ประธานรัฐสภาได้ลงจากบัลลังก์ไป นายบุญเท่ง
ทองสวัสดิ์ รองประธานรัฐสภาจึงปฏิบัติหน้าที่แทน)

(คณะกรรมการตรวจนับคะแนนได้ทำการตรวจนับคะแนนเสร็จแล้วเสนอผลต่อ
ประธาน)

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานรัฐสภา : กรุณาฟังนะครับ ผลของการตรวจนับ
คะแนนลงมติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม ตามระเบียบวาระที่
๑.๔ และ ๔.๖ มติรับหลักการ ๒๓๕ คะแนน ไม่รับหลักการ ๑๖๘ คะแนน งดออก
เสียง ๙ คะแนน เป็นอันว่า ว่าอย่างไรครับ

ร้อยตำรวจโท เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ราชบุรี) :
ท่านประธานที่เคารพครับ กระผม ร้อยตำรวจโท เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ ส.ส. ราชบุรี
พรรคประชาธิปัตย์ กระผมมีความสงสัยครับท่านประธาน เมื่อกี้ท่านประธานได้แจ้งผล

๔๖๔

การลงมติไปแล้วในช่วงท้าย ท่านได้กล่าวว่าเป็นอันว่า ว่าอย่างไรครับ ได้โปรดแจ้งให้ที่ประชุมทราบด้วยครับ

ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานรัฐสภา : ก็ว่าตามกฎหมายรัฐธรรมนูญละครับ ถ้าเห็นว่าจะเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญบอกไว้ก็เลยค้างเต็ง เท่านั้นเองครับ ผมคิดว่่าก็ลงมติดังนี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ได้เวลาสมควรแล้วครับ ขอเลิกประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๕๐ นาฬิกา